Aan het College van B &W en de gemeenteraad van Assen
via de griffier dhr. mr. de Jonge.

Assen, 30 april 2021

Betreft: Appel aan de gemeenteraad over Transitievisie Warmte Assen.

Geachte college en raadsleden van de gemeente Assen,

Achtergrond

In de Transitievisie Warmte van de gemeente Assen staat: "*Bij het opstellen van deze visie zijn we in gesprek gegaan met diverse partijen, zoals netbeheerder Enexis, woningcorporaties Actium en Woonservice, de Drentse KEI, Energiecoöperatie Duurzaam Assen, Natuur en Milieu Federatie Drenthe, Drents Energieloket, Ondernemend Assen, Provincie Drenthe, Rijksdienst voor Vastgoed, huurdersplatform MEVM en Waterschap Hunze en Aa's. We zijn gestart met het breed informeren van inwoners, bedrijven en andere instellingen over deze opgave, waarbij de insteek is om handelingsperspectief te bieden*".

Hieruit blijkt, dat de gemeente wel in gesprek is gegaan met partijen, die belang hebben bij de Transitievisie (zakelijke en politieke belangen of subsidiebelang bijvoorbeeld), maar dat pas **na** de totstandkoming wordt gestart met de inwoners te **informeren**. Terwijl het de bewoners zijn, die geconfronteerd worden met de consequenties en die ook de financiële lasten moeten dragen! Een groep bewoners van Kloosterveen heeft al bezwaar aangetekend, omdat deze wijk is aangewezen als proefwijk. Maar inwoners uit andere wijken zijn ook bezorgd over de vergaande plannen, die hen in de toekomst na 2030 ook aangaan. Daarom tekenen een groep bezorgde bewoners van andere wijken daarom bezwaar aan tegen de door uw raad op 18 maart jl. vastgestelde Transitievisie Warmte. Via dit bewaar doe wij een appel op de gemeenteraad als politiek bestuurder.

Inleiding

In deze Transitievisie Warmte worden, als een eerste stap om voor 2050 geheel Assen van het gas af te halen, een deel van de wijk De Lariks en de wijk Kloosterveen genoemd om al in 2030 “gasloos” te zijn.
Om dit te realiseren binnen deze termijn van slechts 9 jaar, krijgen de bewoners van De Lariks aansluiting op een warmtenet en zijn de bewoners van Kloosterveen verplicht om over te schakelen naar een verwarming met een warmtepomp met een **lage** temperatuur verwarming. Dit betekent voor alle bestaande woningen onacceptabele hoge kosten. Desalniettemin wordt deze keuze door het college als “haalbaar en betaalbaar” beschouwd, gebaseerd op de veronderstelling, dat de relatief jonge wijk Kloosterveen uit doorgaans goed geïsoleerde huizen bestaat. De kosten per woning worden door de gemeente Assen geschat tussen de € 5.000 en € 15.000.

Bezwaren

Primair zijn bij besluitvorming door het bevoegd gezag wettelijke regels en ongeschreven recht van toepassing. Het ongeschreven recht is onder andere in de Algemene beginselen van behoorlijk bestuur (ABBB) vastgelegd. De gemeente moet zich dus tegenover burgers en bedrijven houden aan deze gedragsregels. Deze staan los van de gewone procedurevoorschriften bij het nemen van een besluit. Als we de totstandkoming van de Transitievisie Warmte beschouwen dan kunnen we stellen dat de gemeente Assen deze algemene beginselen niet naar behoren heeft toegepast, zoals hieronder zal blijken.

1. Bij de voorbereiding van een besluit moet het bevoegd gezag alle relevante factoren en omstandigheden opsporen. Deze moeten allemaal meespelen bij het nemen van de beslissing. Het bevoegd gezag moet de feiten en de belangen weten.
   De gemeente Assen heeft onvoldoende rekening gehouden met feiten en belangen bij het opstellen van deze visie door niet of onvoldoende of te laat met de wijk Kloosterveen in gesprek te gaan. (ref. zorgvuldigheidsbeginsel).

2. In de Raadsvergadering van 18 maart 2021 nuanceert de wethouder de datum van 2030, maar dit is blijkbaar niet vastgelegd in de notulen. De wethouder wil blijkbaar de ingezette, vooral politieke, koers doorzetten. Het lijkt daarbij wel of iedere gemeente nog sneller nog scherpere politieke doelen wil halen dan andere gemeenten. Echter, het ABBB

zegt, dat het bevoegd gezag besluit zonder vooringenomenheid of partijdigheid. Het bevoegd gezag moet elke schijn van partijdigheid vermijden (Fair play beginsel).

3. De berekeningen door de wethouder van wat deze transitie voor de individuele wijkbewoner financieel zouden betekenen, **zijn niet correct en veel te optimistisch.** Voor de betreffende woning dient het hele bestaande verwarmingssysteem te worden aangepast van hoge temperatuurverwarming naar lage temperatuurverwarming. De kosten zullen zo'n € 35.000 tot € 65.000 bedragen. Deze kosten zijn gebaseerd op berekeningen in verschillende betrouwbare bronnen (Stichting Urgenda, Economisch Instituut voor de Bouw (EIB), het PBL en zelfs de Algemene Rekenkamer). Als de wethouder dat al niet wist, dan zou ze dat zeker bij de behandeling van de visie moeten weten. Nota bene Prof. David Smeulders van de TUE (en zelf actief lid van Groen Links) heeft er meermalen in verschillende media over gepubliceerd.
Citaat:" *Door het hoge tempo waarmee we in Nederland opeens van het gas af willen, zal onze CO2-uitstoot de komende jaren alleen maar stijgen. Dat voorspelt TU/e-hoogleraar Energy Technology David Smeulders. Hij keert zich tegen de huidige 'duurzaamheidsreligie' waarin volgens hem rationele argumenten niet meer worden gehoord*."(bron : https://www.cursor.tue.nl/nieuws/2018/juli/week-1/energieprof-smeulders-laat-gas-nog-niet-los/)

   Hij stelt eveneens dat een warmtepomp niet zinvol is, zolang de elektriciteit nog niet volledig duurzaam wordt opgewekt. Immers, als de elektriciteit nog voornamelijk afkomstig is van gas- , kolen- en biomassacentrales, is de CO2 besparing (en daar gaat het tenslotte om) nihil vergeleken met een HR ketel met een rendement van ca 100%. Door niet al deze feiten mee te nemen en onjuiste of onvolledige informatie over kosten te melden schendt ze daarbij wederom het zorgvuldigheidsbeginsel.

   Daarbij wordt ook het evenredigheidsbeginsel geschonden. Dit beginsel kijkt naar de gevolgen van een besluit. Uit een besluit kunnen namelijk lasten voortvloeien. Deze mogen niet onevenredig zwaar zijn in vergelijking met het belang dat het besluit dient. De verhouding tussen het effect en het middel moet in balans zijn.
   Het doel van deze Transitievisie is uiteindelijk om door middel van beperking van CO2 uitstoot de stijging van de wereldtemperatuur tegen

te gaan. Echter, in juli 2016 al heeft het kabinet bij monde van minister Dijksma gezegd, dat het resultaat van het klimaatbeleid zodanig klein is dat deze niet te meten zal zijn (zie kamerbrief IENM/BSK-201677286). Dus de gemeente Assen geeft met de warmtevisie vorm aan een beleid waarvan ze al vijf jaar geleden aantoonbaar wist dat deze geen enkel praktisch effect zal hebben. Kortom, de kosten zijn onevenredig zwaar voor de beoogde emissiereductie van CO2. Ergo, hoogleraar Smeulders heeft berekend dat de CO2 emissie juist toeneemt als we nu van het gas af gaan.

4. Er ontbreekt volledig een financieel overzicht.
   Wat betekent het warmtenet qua kosten voor De Lariks?
   Voor verplichte aansluiting op een warmtenet krijgt men ook te maken met hoge kosten. De Vereniging Eigen Huis schreef in december 2019 al: *"De kosten die een huiseigenaar eenmalig betaalt voor aansluiting van zijn woning op een warmtenet schiet in 2020 omhoog van € 1.039 naar maximaal € 4.510 (inclusief btw). Deze ruime verviervoudiging maakte de Autoriteit Consument & Markt (ACM) bekend. In veel gevallen komen daar nog duizenden euro's per woning bij voor de kosten van de aanleg van de hoofdleiding van het warmtenet in een woonwijk"*.

   In Kloosterveen gaat het over het gasloos maken van 4000 woningen, waarvan de kosten gemiddeld zo'n € 35.000 tot € 65.000 bedragen. We spreken dus over een grootschalig project van totaal ca. 200 miljoen euro, alleen al voor de wijk Kloosterveen! In het echte bedrijfsleven zou een dergelijk project een zwaar projectteam vergen en een dito projectmanager. Maar bovenal zouden voor de start van het project eerst de budgetten zeker worden gesteld. Maar in de visie staat slechts op pagina 9: " *Bepalend voor de kosten zijn de keuze voor een warmtealternatief en de mate waarin een woning nog al dan niet geïsoleerd moet worden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in de maatschappelijke kosten (de totale kosten in wijk en woning) en de kosten voor de eindgebruiker (investeringen, onderhoud, energielasten!)".*
   In de warmtevisie worden wel allerlei varianten voor gasloos aangeven, maar niet hoeveel die varianten globaal kosten voor de maatschappij en de burger. In de vakliteratuur is immers financiële informatie genoeg over projecten van warmtepompen, geothermie, WKO, warmtenetten, etc. Deze bestaande kennis zou de gemeente moeten vertalen naar de situatie in Assen. Het is nu alsof geld geen rol speelt in de warmtevisie.

Dit wederom is in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel, omdat niet alle feiten en informatie voor de burger zijn meegenomen bij de voorbereiding.
Desondanks wordt zowel landelijk (Voorzitter van de Klimaattafels, heer Nijpels) als door deze wethouder verzekerd, dat de energietransitie "haalbaar en betaalbaar" zal zijn, terwijl de wethouder hierbij geen enkele onderbouwing geeft. Er zijn daarom grote vraagtekens te zetten bij de uitvoering van deze Transitievisie Warmte, zowel technisch als financieel. Betaalbaar voor de burger zal het zeker niet zijn.
Een legitieme vraag daarbij is of er bij de banken de wil is om "onrendabele" leningen of hypotheken van vaak meer dan € 40.000 te verstrekken c.q. de burgers daarmee op te zadelen. Een tweede vraag is of de banken hiertoe verplicht kunnen worden als de gemeente dwang gaat toepassen. Dus wat als de bewoner wordt gedwongen van het gas af en de bank kan of wil geen lening verstrekken. Heeft het college de consequenties voor zijn burgers eigenlijk al scherp in beeld?

5. Met betrekking tot de dwang verwijst de wethouder daarbij naar de zgn. doorzettingsmacht. Bij de verdediging van deze warmtevisie in de raad heeft de wethouder weliswaar gesteld **nu** geen dwang te kunnen toepassen, maar dat dit t.z.t. **kan** veranderen als de landelijke politiek wetgeving zich in die richting voor die tijd heeft ontwikkeld. Zij doelt daarbij op de Warmtewet. Maar de gemeente mag op deze wet niet vooruitlopen vanwege zijn ondemocratisch karakter. En mocht deze toch onverhoopt worden aangenomen dan mag de gemeente deze wet niet toepassen wegens strijd met de Europese rechtsbeginselen.
Bovenstaande geeft grote onzekerheid voor de bewoners en dat is daarom in strijd is met het rechtszekerheids-en vertrouwensbeginsel. Immers, dit beginsel beschermt de burger tegen onzekerheid en tegen willekeur van de kant van de overheid. Iemands rechtspositie moet voldoende veilig zijn en zou niet op onverwachte, onberekenbare wijze mogen worden aangetast.

   Daar komt nog bij dat de wethouder zelf in het landelijke zogenaamde G40 overleg actief lobby activiteiten uitvoert om deze dwangmaatregelen in de klimaatwetten vastgelegd te krijgen.
   Het is fnuikend, dat de wethouder enerzijds de wijkbewoners gerust probeert te stellen door aan te geven dat er nu nog geen dwang kan worden opgelegd, terwijl dezelfde wethouder nota bene actief is om deze dwangmaatregelen in de wetgeving te laten verankeren.

Conclusie

Het gasloos maken van de woningen levert volgens diverse onderzoeken in de praktijk geen CO2 reductie op. De voorgestelde maatregel voor Kloosterveen, te weten aanpassen van de woningen en het installeren van een warmtepomp, is **onhaalbaar en onbetaalbaar**. Dat zal ook gelden voor de overige wijken in Assen. Deze zienswijze, gericht aan het College en gemeenteraad tegen de Transitievisie Warmte, moet daarom worden beschouwd als een dringend bestuurlijk-politiek appel.

Aanbevelingen

Als laatste willen wij ook enkele haalbare aanbevelingen doen.

1. Als proeftuin is een wijk van 4000 woningen te groot. Begin met een tiental bewoners, die zich vrijwillig aanmelden (front runners, die zijn er ongetwijfeld onder de aanhangers van partijen in het college). Deze vrijwilligers kunnen dan snel volledig van het gas af zijn met bestaande subsidies. Aan de hand van monitoring en evaluatie weten we na een jaar echt hoe haalbaar en betaalbaar dit is. .
2. Analyse en evaluatie van de (vooral mislukte) projecten “van het gas af” in Nederland. Dit om te leren van andermans fouten en die zelf niet weer hoeven te maken.
3. Onderzoek het gebruik van het gasnet voor biogas, syngas en waterstof.

Tot slot

Dit appel met onze visie is een initiatief van bezorgde bewoners uit heel Assen. Immers, zij zijn na 2030 ook aan de beurt. Dit appel sluit aan bij de bezwaren van het Team Duurzaam-Kloosterveen. Door de korte tijd en de beperkingen van contacten in coronatijd is dit initiatief vooralsnog gesteund door onderstaande personen. Wij willen graag zien dat onze visie in de vorm van dit appel eerst in de raadscommissie en daarna in de raad wordt behandeld. Bij de behandeling in de raadscommissie willen we graag dit appel nader toelichten.

Het is een vereiste van lokale democratie en van onze sociale rechtsstaat dat de wijkbewoners in Assen een volwaardige rol in het besluitvormingsproces krijgen over de hun toekomstige energievoorziening en/of verandering van hun energievoorziening. Temeer omdat in de energietransitie zowel door de overheid als maatschappelijke organisaties hoog opgegeven wordt over het

belang van draagvlak vanuit de burgers. Het gaat daarbij om voor de inkomenspositie van de burgers belangrijke besluitvorming. Ook de sociale consequenties vereisen volwaardige participatie van de burgers.
Die volwaardige participatie heeft tot nu toe ontbroken in de besluitvorming over de warmtevisie en eveneens over de Regionale Energie Strategie.
De gemeenteraad heeft als vertegenwoordiger van de Assense bevolking de belangrijke taak hieraan vorm te geven en kan zich daarbij bij het rijk beroepen op het beginsel van de lokale autonomie.

Dat wij ons appel met de raad willen bespreken, eerst in een raadscommissie en vervolgens bij de (verdere voorbereiding van de) definitieve besluitvorming in de raad betrokken willen zijn vloeit hier uit voort.

Hoogachtend,

[redacted]

Dit initiatief wordt ondersteund door:

[redacted] (Centrum)
[redacted] (Marsdijk)
[redacted] (Baggelhuizen)
[redacted] (Buitengebied)
[redacted] (Baggelhuizen)
[redacted] (Houtlaan)
[redacted] (Centrum)
[redacted] (Marsdijk)
[redacted] (Centrum)
[redacted] (Marsdijk)
[redacted] (Marsdijk)
[redacted] (Baggelhuizen)
[redacted] (Marsdijk)
[redacted] (Centrum)
[redacted] (Marsdijk)